

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 grudnia 2022r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Piotr Witkowski
Protokolant:	Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 grudnia 2022r. w Suwałkach

sprawy **A. M.**

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego (...) w W.

o wysokość świadczeń służb mundurowych

w związku z odwołaniem A. M.

od dwóch decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego (...) w W.

z dnia 27 czerwca 2017 r. znak(...)

i z dnia 27 czerwca 2017 r. znak (...)

1. **oddala odwołania od obu decyzji;**

2. **zasądza od A. M. na rzecz Dyrektora (...) w W. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego(...)decyzją z dnia (...) na podstawie art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 18.02.1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016r., poz. 708 ze zm.) oraz na podstawie otrzymanej z IPN informacji Nr (...) z dnia (...). ponownie ustalił A. M. od 1.10.2017 r. wysokość emerytury na kwotę (...) zł.

Decyzją też z dnia (...). na podstawie art. 22a w zw. z art. 32 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 18.02.1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016r., poz. 708 ze

zm.) oraz na podstawie otrzymanej z IPN informacji Nr (...) z dnia (...). Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego (...) ponownie ustalił A. M. od 1.10.2017 r. wysokość renty inwalidzkiej na kwotę(...) zł.

W odwołaniu od tych decyzji A. M. domagał się ich zmiany i przyznania świadczeń w dotychczasowej wysokości i zasądzenia zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zarzucił skarżonej decyzji naruszenie szeregu przepisów Konstytucji RP, w szczególności art. 2, art. 10 ust. 1 i 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1, art. 42 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 47, art. 64 ust. 1 i 2 i art. 67 ust. 1 oraz art. 6 ust. 2, art. 8 i art. 15 ust. 4 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Podniósł, iż w 1990r. przeszedł pozytywną weryfikację przed Wojewódzką Komisją Weryfikacyjną w S., która stwierdziła, że odpowiada wymogom przewidzianym dla funkcjonariusza lub pracownika (...) określonym w ustawie i posiada kwalifikacje moralne do pełnienia służby w Policji, co świadczy o tym, że w czasie pełnienia służby w organach bezpieczeństwa w okresie od (...) do (...) nie dopuścił się naruszenia prawa, wykonywał swoje obowiązki służbowe w sposób nie naruszający praw i godności innych osób oraz nie wykorzystywał stanowiska służbowego do celów pozasłużbowych. Podczas pełnienia służby nie był karany dyscyplinarnie, z powierzonych obowiązków służbowych starał się wywiązywać należycie, czego dowodem mogą być m.in. awanse na kolejne stopnie służbowe.

Podniósł też, że już w oparciu o Orzeczenie (...) (...) w B. nr (...) w dniu (...). Dyrektor ZER (...) decyzją nr (...) z dnia (...) ponownie ustalił wysokość jego emerytury policyjnej. W tej decyzji zostały uwzględnione regulacje wynikające z ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji i innych służb z dnia 23.01.2009r., obniżające wcześniej przyznaną podstawę wymiaru emerytury.

Następnie, w aspekcie podniesionych naruszeń przepisów prawa, szeroko omówił zgłoszone do decyzji zarzuty, wręcz z akademickim uzasadnieniem, przyjmującym doktrynalną formę. W konsekwencji podkreślił, że zaskarżone decyzje naruszają jego godność, prawo do ochrony czci i dobrego imienia oraz prawo do prywatności, poprzez przyjęcie, że służba w okresie przed 31.07.1990r stanowiła „służbę na rzecz totalitarnego państwa”. Organ rentowy, obniżając jego świadczenie emerytalne, działał w sposób arbitralny i nieuzasadniony, przypisując mu winę za działania związane z naruszeniami praw człowieka, których dopuszczały się władze publiczne w okresie PRL.

Podniósł ostatecznie, że skutkiem wydania zaskarżonych decyzji w jego sprawie jest nieuzasadnione i arbitralne, a przez to nieproporcjonalne naruszenie jego prawa do zabezpieczenia społecznego, a w konsekwencji naruszenie jego osobistych praw majątkowych, które podlegają równej dla wszystkich ochronie. Zaskarżone decyzje prowadzą również do niczym nieuzasadnionego pozbawienia jego uprawnień nabytych wyłącznie ze względu na służbę po roku 1990. Zastosowano dyskryminujące, niczym nieuzasadnione reguły obniżenia należnego mu świadczenia.

Wskazał też, że Sąd, jako strażnik konstytucyjnych praw i wolności jednostki, powinien mieć na uwadze cel, jaki przyświecał ustawodawcy przy uchwalaniu nowelizacji ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym z 16.12.2016r., przeprowadzając samodzielną kontrolę zgodności przepisów tej nowelizacji z Konstytucją i EKPCz. Podkreślić bowiem należy, że zgodnie z art. 8 ust. 2 Konstytucji RP, jej przepisy stosuje się bezpośrednio, chyba że sama Konstytucja stanowi inaczej. W przedmiotowej sprawie nie ma zatem przeszkód prawnych, aby Sąd dokonał kontroli zaskarżonej decyzji, z uwzględnieniem wskazanych w niniejszym uzasadnieniu przepisów Konstytucji RP.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od odwołującego się zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wskazał, że zaskarżona decyzja emerytalna została wydana na podstawie art. 15c znowelizowanej ustawy z dnia 18.02.1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji /.../ oraz ich rodzin (t. jedn. Dz. U. z 2016r., poz. 708 ze zm.), na mocy której wprowadzono art. 13b, ustalający katalog cywilnych i wojskowych instytucji i formacji, w których służba od dnia 22.07.1944r. do 31.07.1990r. jest uznawana za służbę na rzecz totalitarnego państwa.

Zgodnie natomiast z art. 15 c ust. 1 tej ustawy, w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, i która pozostawała w służbie przed dniem 2.01.1999r., emerytura wynosi:

- 1) 0% podstawy wymiaru - za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b;
- 2) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz 2-4.

Powołany przepis zawiera także obostrzenie zawarte w ust. 3, zgodnie z którym wysokość emerytury ustalonej zgodnie z ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Zaskarżona zaś decyzja rentowa została wydana na podstawie art. 22a powołanej ustawy. Przepis ten stanowi, iż w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, rentę inwalidzką ustaloną zgodnie z art. 22 zmniejsza się o 10% podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Przy zmniejszaniu renty inwalidzkiej okresy służby, o której mowa w art. 13b, ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy. Również ten przepis zawiera obostrzenie, zgodnie z którym wysokość renty inwalidzkiej, ustalonej zgodnie z cytowanym ust. 1, nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Natomiast w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b i została zwolniona ze służby przed dniem 1.08.1990r. rentę inwalidzką wypłaca się w kwocie minimalnej według orzeczonej grupy inwalidzkiej.

Wysokość świadczenia została ustalona na podstawie informacji o przebiegu służby z dnia (...) Nr (...) sporządzonej przez Instytut Pamięci Narodowej o pełnieniu służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b powołanej ustawy.

W myśl art. 13a ust. 5 powołanej ustawy informacja o przebiegu służby, o której mowa w ust. 1 (sporządzona przez Instytut Pamięci Narodowej), jest równoważna z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzanym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy służb, o których mowa w art. 12 ustawy.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Odwołania za uzasadnionego uznać nie można było.

Sąd nie ma podstaw do uznania przepisów art. 15c i art. 22a ustawy z dnia 18.02.1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016r., poz. 708 ze zm.), zwanej dalej policyjną ustawą emerytalną, za niekonstytucyjne. Ustawodawca posiada legitymację do wprowadzenia nowych zasad ustalania wysokości emerytur i rent danej grupie uprawnionych. Do stwierdzenia zaś niekonstytucyjności przepisów ustawy z Konstytucją właściwy jest Trybunał Konstytucyjny.

Mając więc na uwadze powyższe, należy również wskazać, że Sąd jest związany dyspozycją art. 13b policyjnej ustawy emerytalnej. Musi więc go stosować bez względu na to, jaką ktoś we wskazanych jednostkach pełnił służbę i zajmował stanowisko. Odwołujący nie negował natomiast, że jego stanowisko służbowe znajdowało się w strukturach wskazanych w art. 13b policyjnej ustawy emerytalnej, w okresie czasu od (...) do (...) i od (...) do(...), pełniąc służbę po prostu w strukturach służby bezpieczeństwa na rzecz totalitarnego państwa.

Sąd Okręgowy w składzie orzekającym uważa również, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych należy zawsze kierować się wykładnią językową przepisów prawa. Tymczasem brzmienie przepisu art. 13b policyjnej ustawy emerytalnej (bądź zwanej „zaopatrzeniową”) jest jednoznaczne i niewymagające jakiegokolwiek interpretacji. Ustawodawca uznał w sposób wyraźny, że służba w instytucjach i formacjach wskazanych w art. 13b została uznana za służbę na rzecz totalitarnego państwa, która skutkuje 0% podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz tego totalitarnego państwa. Ustawodawca nie pozostawił w tym względzie żadnej swobody interpretacyjnej. Sąd

Najwyższy tymczasem w wielu orzeczeniach uwypuklił, że w orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że państwie prawnym interpretator musi zawsze w pierwszym rzędzie brać pod uwagę językowe znaczenie tekstu prawnego. Wyłącznie w sytuacji, gdy wykładnia językowa przepisu nie daje jednoznacznego wyniku, ustalenie jego znaczenia należy dokonać, odwołując się do pozajęzykowych reguł wykładni (systemowej i funkcjonalnej). Zauważyć przy tym wypada, że przyjęcie swoistego znaczenia tekstu prawnego, ustalonego na podstawie wykładni funkcjonalnej (celowościowej) będzie prowadziło do wykładni rozszerzającej lub zwężającej, zaś przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno się więc stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych. Innymi słowy, nie można ich poddawać ani wykładni rozszerzającej, ani zwężającej, modyfikując wyczerpująco i kazuistycznie określone przez ustawodawcę uprawnienia do świadczeń (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9.11.1999r. II UKN 187/99, OSNAPiUS 2001 nr 4, poz. 121; z dnia 16.08.2005r., I UK 378/04, OSNP 2006 nr 13-14, poz. 218; z dnia 23.10.2006r., I UK 128/06, OSNP 2007 nr 23-24, poz. 359; z dnia 4.03.2008r., I UK 239/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 103; z dnia 19.05.2009r., III UK 6/09; z dnia 5.04.2016r., I UK 136/15).

Nie ma więc znaczenia dla interpretacji definicji „służby na rzecz totalitarnego państwa” rodzaj i zakres czynności wykonywanych w trakcie służby.

Sąd Okręgowy w Suwałkach w składzie orzekającym uważa więc, że nie sposób i nie można badać, czy odwołujący się poprzez realizację swoich zadań służbowych nie działał na rzecz totalitarnego państwa, służąc w instytucjach bądź formacjach wskazanych w art. 13b „policyjnej ustawy emerytalnej”. Ustawodawca uznał mianowicie, że służba we wskazanych instytucjach i formacjach była zawsze służbą na rzecz totalitarnego państwa. Kwestia więc tego, jakie konkretnie czynności wykonywał odwołujący się nie ma znaczenia w sprawie. Nie ma zatem znaczenia, że nie był jedną z osób, które kierowały organami państwa totalitarnego i nie angażował się w realizację zadań i funkcji państwa totalitarnego, nękając swoich obywateli. Przesłanką przyjęcia 0% podstawy wymiaru jest fakt służby w instytucji lub formacji wskazanej w art. 13b policyjnej ustawy emerytalnej. W takiej formacji odwołujący się pełnił służbę we wskazanym wyżej okresie czasu.

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że odwołujący faktycznie realizował zadania państwa totalitarnego. Jak czytamy w opinii o jego osobie z dnia 24.06.1988r. brał udział w przywracaniu ładu i porządku publicznego na ulicach stolicy i innych miast oraz wielokrotnie uczestniczył w różnego rodzaju zabezpieczeniu operacyjnym imprez i uroczystości odbywających się w W. i na terenie kraju. Z nałożonych wówczas obowiązków wywiązywał się rzetelnie. Był w pełni dyspozycyjny. Wskazano w tej opinii, że będzie dobrym i samodzielnym pracownikiem Służby Bezpieczeństwa. Został mianowany na (...)

Poza tym wskazać należy, że i aktywnie przyczyniał się do funkcjonowania państwa totalitarnego przez to, że pracował w służbach operacyjnych. Za dobre wyniki w służbie operacyjnej był awansowany. Z opinii o nim z dnia (...) czytamy, że samodzielnie prowadził prace operacyjne z osobowymi źródłami informacji i właściwie kontynuował z nimi pracę.

Praca odwołującego się nie była też krótkotrwała. Godził się więc z nią i z tego tytułu miał wyższe uposażenie niż inni funkcjonariusze Policji.

Zważywszy na powyższe nie było potrzeby jakiegoś szczególnego prowadzenia postępowania dowodowego. Strony nie zgłosiły też żadnych nowych, konkretnych wniosków dowodowych. Na nich zaś ciąży dowiedzenie w Sądzie swoich racji, czego odwołujący się nie uczynił. W sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych sąd nie jest obowiązany do poszukiwania dowodów (wyrok Sądu Najwyższego z 18.12.1997r., II UKN 418/97). Zważyć też należy, że – z uwagi na znaczny upływ czasu – nie sposób byłoby ustalić szczegółowo poszczególnych faktów. Z braku inicjatywy dowodowej stron Sąd nie był zobowiązany, w obliczu treści przepisów „policyjnej ustawy emerytalnej” („zaopatrzeniowej”), do podejmowania działań za te strony. Argumenty natomiast przytoczone na okoliczności pracy na rzecz totalitarnego państwa mogą jedynie służyć Trybunałowi Konstytucyjnemu dla oceny konstytucyjności przepisów tej ustawy.

W obowiązującym stanie konstytucyjnym nieuzasadnione jest stanowisko dopuszczające odmowę zastosowania przez sąd orzekający normy ustawowej ze względu na jej sprzeczność z normą konstytucyjną i orzeczenie bezpośrednio na podstawie regulacji konstytucyjnej. Stanowisko takie nie znajduje uzasadnienia w wyrażonej w Konstytucji zasadzie bezpośredniego stosowania jej przepisów. Ogólne wskazania Konstytucji nie pozwalają bowiem na wydawanie na ich podstawie indywidualnych rozstrzygnięć, a przy tym sędzia, podlegając Konstytucji, nie jest zwolniony z podległości ustawie zwykłej.

Bezpośredniość stosowania Konstytucji nie oznacza kompetencji do kontroli konstytucyjności obowiązującego ustawodawstwa przez sądy i inne organy powołane do stosowania prawa. Tryb tej kontroli został bardzo wyraźnie i jednoznacznie ukształtowany przez samą Konstytucję. Art. 188 Konstytucji zastrzega do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego orzekanie w wymienionych w nim sprawach, bez względu na to, czy rozstrzygnięcie ma mieć charakter powszechnie obowiązujący, czy też ma ograniczać się tylko do indywidualnej sprawy.

Domniemanie zgodności ustawy z Konstytucją może być obalone jedynie wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, a związanie sędziego ustawą obowiązuje dopóty, dopóki ustawie tej przysługuje moc obowiązująca. Wydanie przez Trybunał Konstytucyjny wyroku może jedynie stwarzać stronom, stosownie do jego treści, możliwość potencjalnego wznowienia postępowania (art. 401¹, art. 403 § 4, art. 416¹ kpc). W innym przypadku każde przepisy ustawy, w różnych dziedzinach społecznych i gospodarczych, sądy mogą zakwestionować, nawet z zakresu podatków i finansów, a to prowadziłoby do niemożności kierowania państwem i należytego sprawowania władzy ustawodawczej i wykonawczej, w tym wprowadzenia określonych reform, co przede wszystkim podlega kontroli społecznej w drodze powszechnych wyborów do parlamentu.

Zważywszy na wszystko powyższe, nie można było więc w sprawie mówić, aby doszło do naruszenia wskazanych w odwołaniu przepisów, w tym Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Odwołujący się nie został pozbawiony emerytury. Wynosi ona tyle, co przeciętna emerytura w kraju, z której wszyscy muszą utrzymać się. Niejednokrotnie muszą utrzymać się z jeszcze niższej emerytury, a byli represjonowani przez totalitarne państwo, któremu odwołujący się służył.

Mając zatem to wszystko na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc oddalił odwołanie.

O kosztach orzekł na mocy art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. jedn. Dz. U. z 2018r., poz. 265 ze zm.). Odwołujący przegrał sprawę, obowiązany jest więc do poniesienia kosztów zastępstwa procesowego organu rentowego.

PW/mmw